

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi
Dövlət toxum nəzarəti və bitkiçiliyin təşkili şöbəsi
Fitosanitar xidmətlər sektoru

2025-ci ilin fevral ayı ərzində respublika ərazisində müşahidə edilmiş fitosanitar vəziyyət və görülmüş işlərin əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisəli təhlili

info@axa.gov.az

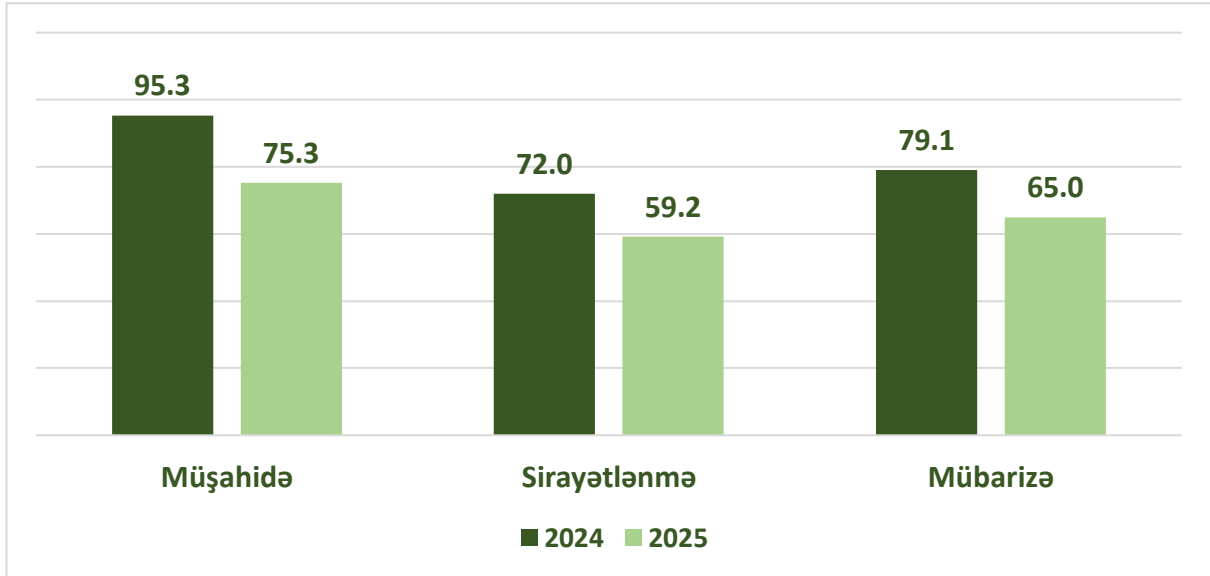
Xülasə

Arayış Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Bitki Mühafizəsi və Fumiqasiya (zərərsizləşdirmə) Mərkəzi tərəfindən ölkə ərazisində müxtəlif növ zərərvericilərlə bağlı aparılmış müşahidə və mübarizə tədbirlərinə dair məlumatlar əsasında hazırlanmışdır. Eyni zamanda bəzi əsas zərərvericilərə dair göstəricilərin əvvəlki illərlə müqayisəsi aparılmışdır. Arayış məlumat xarakteri daşıyır.

Respublika ərazisində fitosanitar sabitliyin qorunması istiqamətində Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Bitki Mühafizəsi və Fumiqasiya Mərkəzi tərəfindən cari ilin fevral ayında zərərli orqanizmlərin yayılma areallarının, sirayətlənmə dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsi, həmçinin büdcə vəsaiti hesabına alınmış dərman preparatlarından istifadə olunmaqla karantin və xüsusi təhlükəli zərərli orqanizmlərə qarşı kimyəvi mübarizə tədbirləri davam etdirilmişdir.

Beləki, cari ilin fevral ayı ərzində ümumilikdə **75.3 min ha** ərazidə fitosanitar müşahidələr aparılmış, **59.2 min ha** sahədə müxtəlif zərərli orqanizmlərlə sirayətlənmə müşahidə edilmiş və **65.0 min ha** sahədə müvafiq bitki mühafizəsi tədbirləri həyata keçirilmişdir. Bunun **6.0 min hektarını meyvə, 1.2 min hektarını isə üzüm** bağlarında aparılan qış mübarizəsi tədbirləri təşkil etmişdir. Əvvəlki ilin eyni dövründə isə bu göstəricilər müvafiq olaraq **95.3; 72.0 və 79.1 min ha** olmuşdur. Mübarizə işlərinin **9.0 min hektarını meyvə bağlarında, 1.3 min hektarını isə üzüm** bağlarında aparılan qış mübarizəsi tədbirləri təşkil etmişdir (**Qrafik 1**).

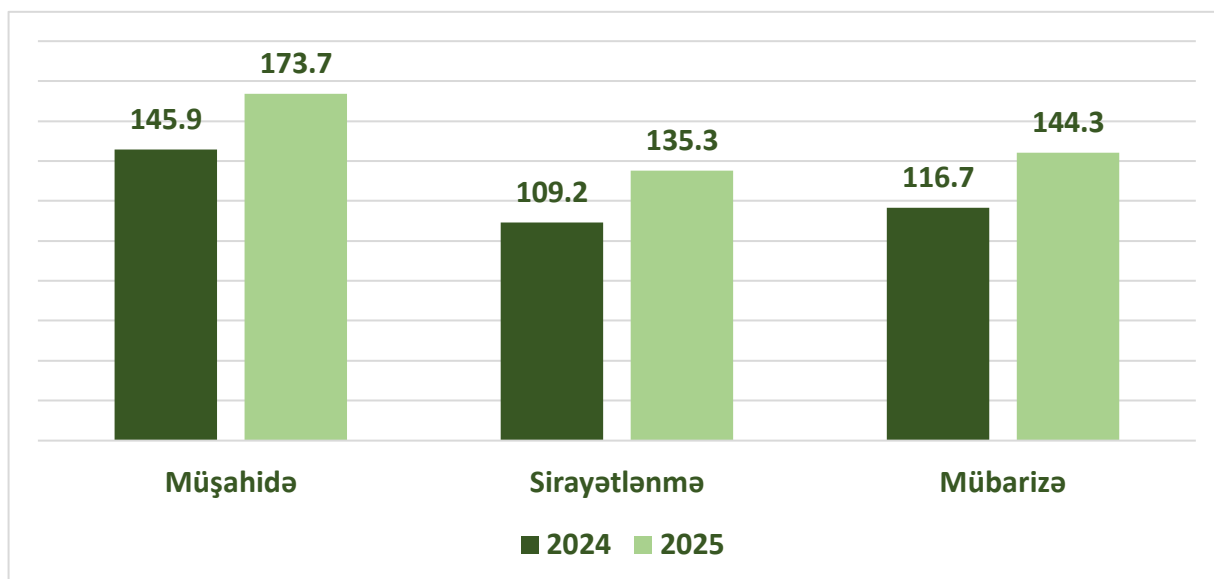
Qrafik 1. 2025-ci ilin fevral ayında zərərli orqanizmlərlə bağlı həyata keçirilən fitosanitar tədbirlərin ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisəli dinamikası (min ha)

Qeyd: Mübarizə sahəsinin sirayətlənmə sahəsindən çox olması profilaktiki qış mübarizəsi tədbirləri ilə bağlıdır.

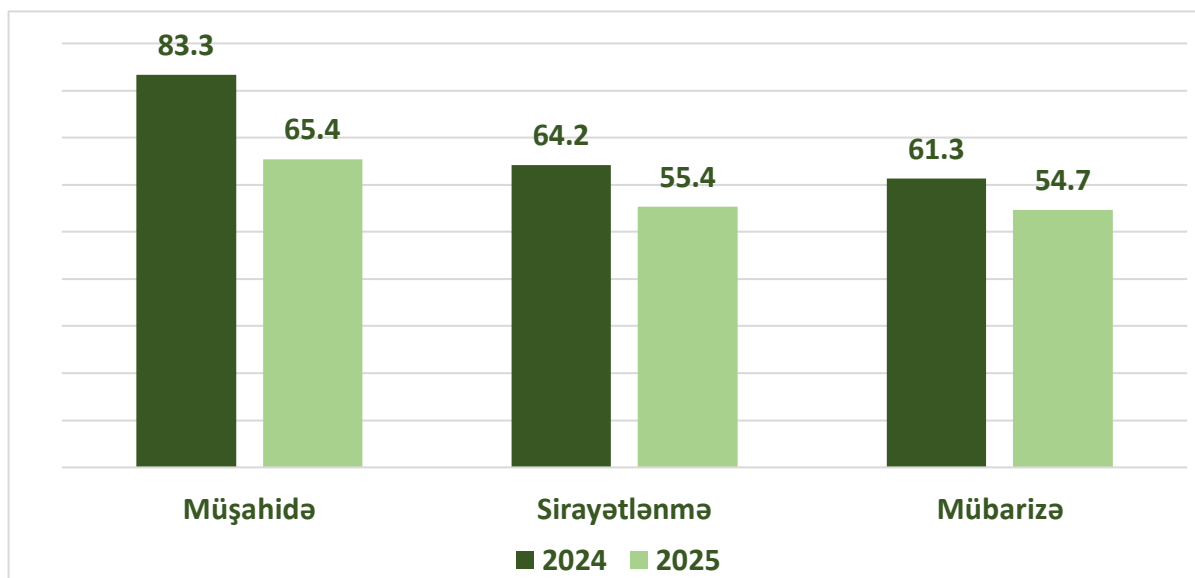
Cari ilin yanvar və fevral ayları ərzində ümumilikdə həyata keçirilmiş fitosanitar tədbirlərin əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisəli dinamikası **Qrafik 2-də** verilmişdir.

Qrafik 2. 2024-2025-ci illərin yanvar və fevral ayları ərzində həyata keçirilmiş fitosanitar tədbirlərin müqayisəsi (min ha)

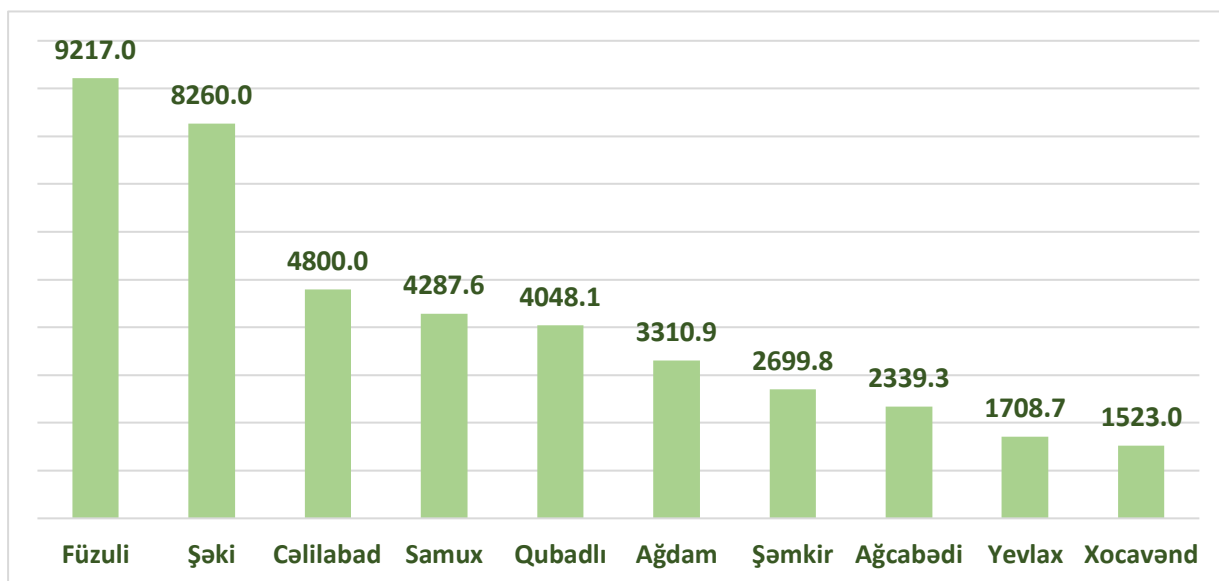
Qış ayları əksər zərərvericilərin aktivliyinin aşağı düşdüyü və ya sükunət dövrü kimi xarakterizə olunur. Lakin cari ilin yanvar ayında, həmçinin fevral ayının birinci və ikinci on günlərində respublikanın əksər bölgələrində yağıntılardan (xüsusən qar yağıntılarını) miqdarının mövsümə uyğun olmaması, həmçinin şaxtılı günlərin yetərli olmaması xüsusi təhlükəli zərərverici olan siçanabənzər gəmiricilərin populyasiyasının və aktivliyinin artmasına səbəb olmuşdur. Fevral ayının üçüncü on günlüyü ərzində isə respublikanın əksər bölgələrində qar yağıntılarının və şaxtılı havalardan müşahidə edilməsi zərərvericinin aktivliyinin azalmasına səbəb olmuş və nəticə olaraq bu ayda qeyd olunan zərərvericiyə qarşı aparılan mübarizə tədbirlərinin həcmi əvvəlki ilin eyni dövrü (fevral ayı) ilə müqayisədə 1.2 dəfə (6.6 min ha) az olmuşdur (Qrafik 3).

Qrafik 3. Ötən ilin fevral ayı ilə müqayisədə cari ilin fevral ayında siçanabənzər gəmiricilərlə bağlı aparılan fitosanitar tədbirlərin müqayisəli dinamikası (min ha)

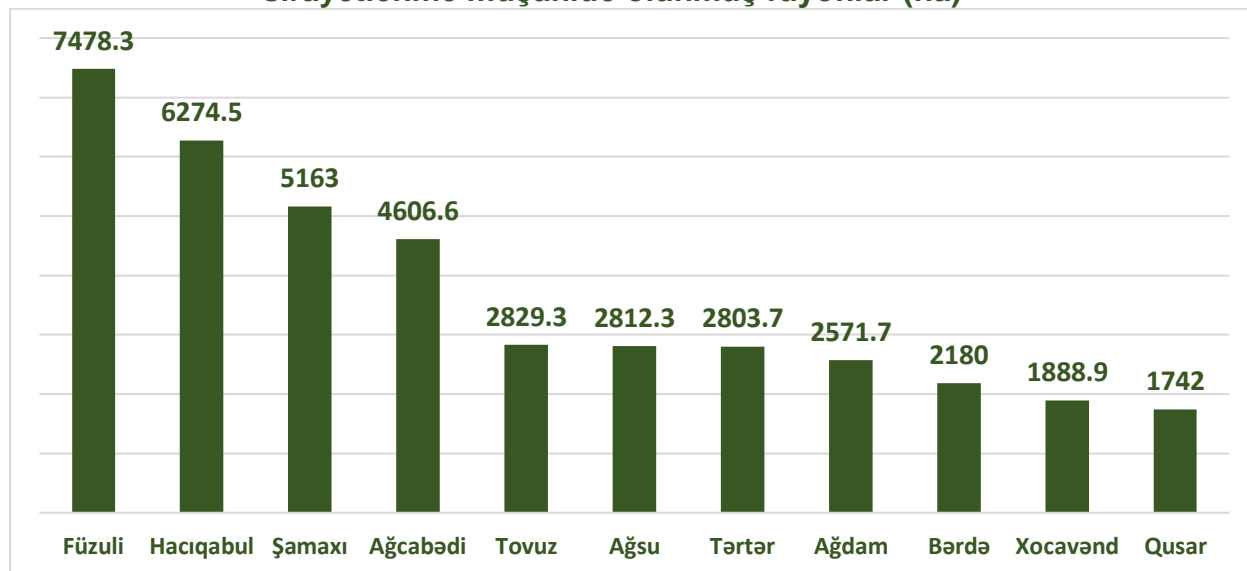
Cari ilin fevral ayında siçanabənzər gəmiricilərlə ən çox sirayətlənmə (1500 hektardan çox) müşahidə edilən rayonlara dair məlumat **Qrafik 4-də** verilmişdir.

Qrafik 4. 2025-ci ilin fevral ayında siçanabənzər gəmiricilərlə ən çox sirayətlənmə müşahidə olunmuş rayonlar (ha)

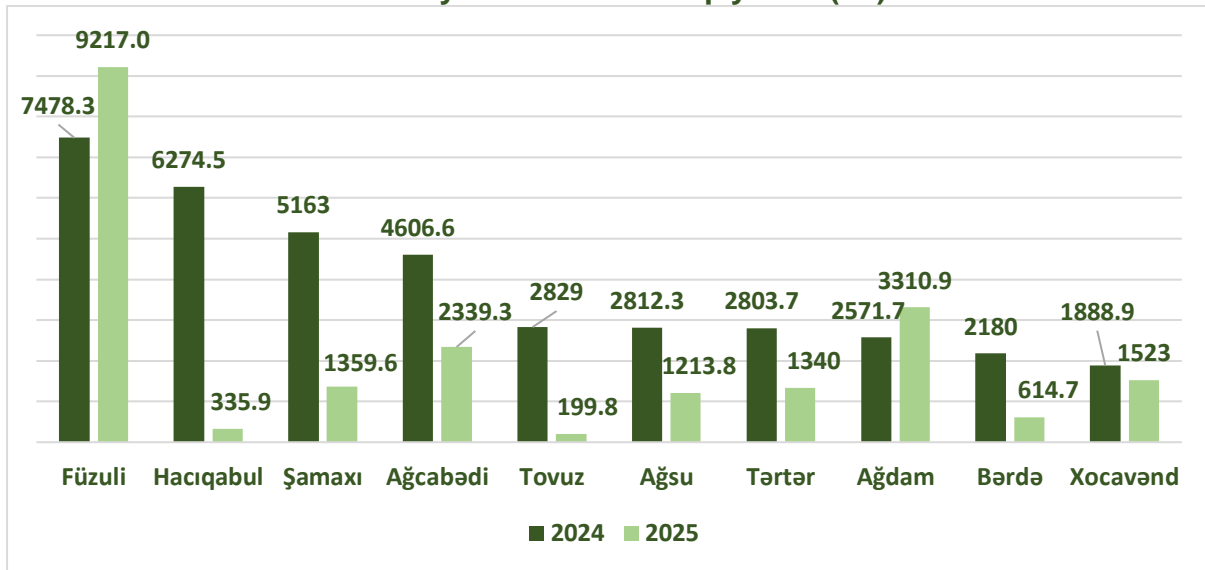
2024-cü ilin eyni dövründə siçanabənzər gəmiricilərlə sirayətlənmə ən çox müşahidə edilən rayonlara dair məlumatlar isə **Qrafik 5-də** verilmişdir.

Qrafik 5. 2024-cü ilin fevral ayında siçanabənzər gəmiricilərlə ən çox sirayətlənmə müşahidə olunmuş rayonlar (ha)

2024-cü ilin fevral ayında qeyd olunan zərərverici ilə bağlı ərazilərində ən çox sirayətlənmə müşahidə olunan rayonların 2025-ci illə müqayisəsi **Qrafik 6-da** verilmişdir.

Qrafik 6. 2024-cü ilin fevral ayında siçanabənzər gəmiricilərlə ən çox sirayətlənmə müşahidə olunmuş rayonların sirayətlənmə göstəricilərinin 2025-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisəsi (ha)

Qrafikdən göründüyü kimi, 2024-cü ilin fevral ayında ən çox sirayətlənmə və müvafiq olaraq mübarizə tədbirləri aparılmış rayonların ərazisində 2025-ci ildə Füzuli rayonu istisna olmaqla sirayətlənmə səviyyəsi aşağı olmuşdur. Bu da yuxarıda qeyd olunduğu kimi fevral ayının üçüncü ongünlüyündə respublika ərazisində qarlı-şaxtalı havaların müşahidə edilməsi ilə əlaqədar olmuşdur.

İşğaldan azad olunmuş rayonların ərazilərində siçanabənzər gəmiricilərlə bağlı ay ərzində 6895.7 hektar sahədə aparılmış müşahidələr zamanı Füzuli (9217.0), Qubadlı (4048.1 ha), Ağdam (3310.9 ha), Cəbrayıl (131.9 ha), Zəngilan (104.0 ha) və Laçın (5.0 ha) rayonlarının ərazilərində ümumilikdə 16816.9 ha sahədə siçanabənzər gəmiricilərlə sirayətlənmə aşkar edilmişdir. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə sirayətlənmə sahəsi 1.6 dəfə çox olmuşdur.

Ay ərzində müşahidə edilən digər xüsusi təhlükəli zərərverici Taxıl böcəyi olmuşdur. Müşahidələrin aparıldığı 6566.1 ha taxıl əkini sahəsinin 2016.9 hektarında zərərverici ilə sirayətlənmə müşahidə edilmişdir. Zərərverici əsasən Göyçay (532.0 ha) və Şəki (492.0 ha) rayonlarının taxıl sahələrində müşahidə edilmiş və müvafiq mübarizə tədbirləri aparılmışdır. Həmçinin aparılan müşahidələr zamanı digər rayonların ərazilərində də az da olsa sirayətlənmə (Oğuz -185.1 ha, İsmayilli-180.4 ha, Qəbələ -164.0 ha, Qazax-133.3 ha, Ağdaş -121.0 ha, Tərtər-112.0 ha, Şəmkir-47.0 ha, Ağstafa -33.3 ha)) müşahidə edilmişdir.

Qəhvəyi mərmər bağacığı zərərvericisinin qışlama yerləri üzrə monitoring və məhv etmə tədbirləri davam etdirilmişdir. Ölkənin şimal və şimal-qərb rayonları üzrə 160.7 ha sahədə aparılmış müşahidələr zamanı 159.1 ha sahədə (Balakən-93.0, Zaqatala – 48.5, Qax-16.5, Ağstafa -1.1, Qazax- 0.02 ha) sirayətlənmə aşkar edilmiş və sirayətlənmə nöqtələrində zərərverici mexaniki (17.6 ha) və kimyəvi (141.5 ha) yolla məhv edilmişdir.

Həyata keçirilmiş fitosanitar tədbirlərin təhlili göstərir ki, fevral ayında da ölkə ərazisində fitosanitar risk təhlükəsi olan zərərverici siçanabənzər gəmiricilər olmuşdur. Fevral ayının üçüncü ongünlüyündə respublika ərazisində havaların soyuq və şaxtalı keçməsi, zərərvericinin populyasiyasının nisbətən azalmasına və növbəti ayda risk təhlükəsinin də aşağı düşməsinə səbəb ola bilər.

Ay ərzində həmçinin fiziki və hüquqi şəxslərin müraciəti əsasında müxtəlif təyinatlı karantin nəzarətində olan mal-materialların, saxlanma yerlərinin və s. fumiqasiyası (zərərsizləşdirilməsi) tədbirləri davam etdirilmişdir.

Həyata keçirilmiş zərərsizləşdirmə tədbirlərinin həcminə dair məlumatlar **Qrafik 7-də** verilmişdir.

Qrafik 7. 2025-ci ilin fevral ayında həyata keçirilmiş fumiqasiya (zərərsizləşdirmə) tədbirləri

